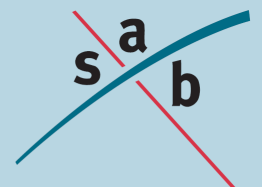

Flora- en faunarapportage

Ede, Ziekenhuis Gelderse Vallei, bestemmingsplan parkeerdek

Gemeente Ede

Datum: 4 juni 2010
Projectnummer: 100226

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Planomschrijving	4
1.3	Wettelijk kader	5
2	Quick scan flora en fauna	8
2.1	Onderzoeksmethode	8
2.2	Gebiedsbescherming	8
2.3	Soortenbescherming	9
2.4	Conclusie	15
3	Nader veldonderzoek flora en fauna	18
4	Ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet	19
5	Oriënterende habitattoets	20

Bijlagen:

1. gegevens Natuurloket
2. geraadpleegde bronnen

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregelgeving. Dit onderzoek wordt beschreven in voorliggende rapportage en is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken

1. **Beschrijving** van beoogde plannen, ligging van plangebied en de gevolgen van de ingrepen voor de huidige situatie
2. **Quick scan Flora en fauna.** Deze is gebaseerd op een eenmalige veldverkenning. In deze quick scan zijn op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten en een eenmalige veldverkenning, uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in en in de directe omgeving van het plangebied. In de quick scan zijn uitspraken gedaan over de effecten van de plannen op nabijgelegen beschermde gebieden en op direct nabij het plangebied voorkomende (vaste rust- of verblijfplaatsen van) strikt beschermde flora en fauna. Hieruit volgt de conclusie of nader veldonderzoek naar strikt beschermde soorten noodzakelijk is en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet aan de orde is.
3. Beschrijving van het **nader onderzoek**, indien dit uitgevoerd is. Hierbij wordt ingegaan op de data waarop de veldbezoeken hebben plaatsgevonden, de methode van onderzoeken, specifieke ecologische kenmerken van de soort en uiteraard de resultaten.
4. **Mitigerende maatregelen.** Als uit de resultaten van het nader onderzoek blijkt dat het plangebied in gebruik is door strikt beschermde soorten, dan dienen maatregelen te voorkomen dat de ecologische functionaliteit van het plangebied verminderd. Als SAB het opstellen van deze maatregelen verzorgt, dan worden deze beschreven in dit hoofdstuk. Mocht het opstellen van maatregelen niet afdoende zijn en is een **ontheffingsaanvraag** op ex artikel 75 van de Flora- en faunawet alsnog aan de orde, dan staat deze ook hier.
5. **Voortoets of Oriënterende Habitattoets.** Dit is alleen in het geval wanneer negatieve effecten te verwachten zijn op (instandhoudingsdoelstellingen van) beschermde natuurgebieden. Aan de hand van de Effectenindicator van het Ministerie van LNV wordt een inschatting gemaakt van de mogelijk optredende effecten.

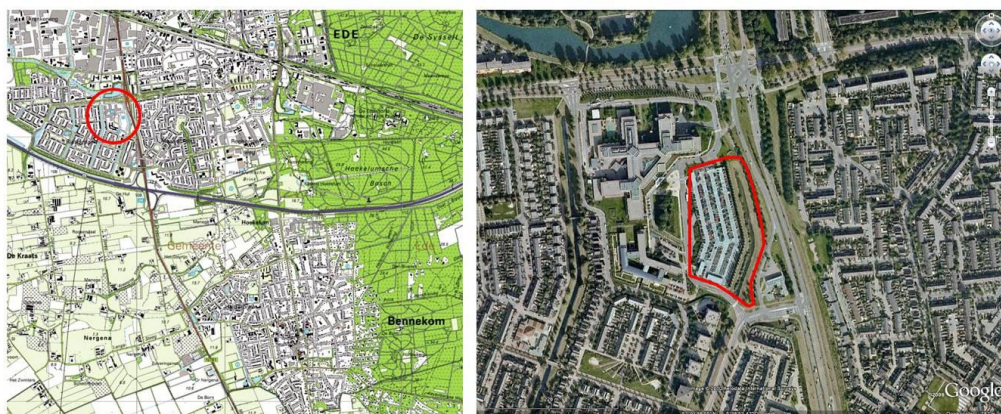
De onderzoeken in deze flora en faunarapportage zijn uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving (zie paragraaf 1.3). Bovendien zijn alle onderzoeken uitgevoerd volgens de door de Gegevens autoriteit Natuur meest recent uitgegeven protocollen.

Gegevens flora en fauna

SAB streeft ernaar alle waarnemingen aan (bijzondere) soorten die verzameld worden tijdens flora- en faunaonderzoeken door te geven aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De invoer van gegevens in de NDFF leidt tot een beter overzicht van het voorkomen van (beschermde) soorten en daarmee tot een betere bescherming van deze soorten.

1.2 Planomschrijving

Ede (Gemeente Ede) is samen met Veenendaal gelegen tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. De bebouwde kom van Ede grenst met de oostelijke zijde tegen het bosgebied van de Veluwe aan. Het plangebied ligt in de bebouwde kom in het zuidelijke gedeelte van Ede. Het plangebied wordt omringd door vrij drukke verkeerswegen. Aan de oostkant van het plangebied ligt een watergang met bloemrijke oevers.

Figuur 1: links: uitsnede uit topografische kaart (oorspronkelijke schaal 1:25.000). Rechts, luchtfoto (Google Earth). De rode omlijning geeft de ligging van het plangebied weer.

Plangebied

Het plangebied betreft het parkeerdek van het ziekenhuis en nabij gelegen watergang met oevers. Naast de watergang bevindt zich een schouwpad of wandelpad. Het wandelpad wordt regelmatig gebruikt waardoor een betredingsgradiënt zichtbaar is. De oever van de watergang is aan deze zijde vrij steil waardoor nauwelijks betreding optreedt van de oever. Mede daardoor zijn aan deze zijde ook schietwilgen tot ontwikkeling gekomen. De oostelijke oever van het plangebied is veel flauwer en wordt jaarlijks gemaaid. Door het gevoerde beheer is waardevolle vegetatie ontstaan. Het onderzoek is gericht op de watergang met oevers omdat het parkeerdek geen enkele natuurwaarde bevat. In figuur 2 wordt een impressie van de watergang met oevers ten tijde van het verkennende veldbezoek weergegeven.

Figuur 2: Impressie van het plangebied. Watergang met aan weerszijden een kruidenrijke vegetatie (Foto's: SAB, 2010).

Beoogde ontwikkelingen

Teneinde het nieuw te bouwen parkeerdek beter te ontsluiten is ervoor gekozen om op de plaats van de watergang met oevervegetatie een toegangsweg aan te leggen. Door de aanleg van het parkeerdek zal de parkeerdruchte in de omliggende wijk afnemen. Op dit moment ondervindt de wijk ernstige hinder van het bezoekersverkeer van het ziekenhuis dat in de omliggende wijk parkeert in plaats van op het parkeerdek. Door de aanleg van de toegangsweg zal de westelijke oever en een deel van de watergang worden aangetast.

1.3 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

1.3.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de al bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren.

ren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

1.3.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2. beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

Als er wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3. beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts ver-

leend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

1.3.3 *Zorgplicht*

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop- grond- of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2 Quick scan flora en fauna

2.1 Onderzoeksmethode

Het Natuurloket geeft in het kilometerhok waarbinnen het plangebied en haar invloedsgebied is gelegen (172 - 448), het voorkomen van strikt beschermde vaatplanten, zoogdieren en vogels weer (Bijlage 1). Binnen het kilometerhok zijn de meeste soortgroepen niet goed onderzocht. Omdat het plangebied maar een klein onderdeel uitmaakt van het betreffende kilometerhok en omdat de beschikbare Natuurloketgegevens in dit geval van lage kwaliteit zijn, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog van SAB Arnhem B.V.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, *et al.*, 1997) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

In juni 2010 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Omdat voorafgaand aan de quickscan reeds het vermoeden door de Gemeente Ede werd geuit dat mogelijkerwijze beschermde plantensoorten, amfibieën en vissen in het plangebied voorkwamen, is meteen een uitgebreider onderzoek uitgevoerd in relatie tot deze soortgroepen.

2.2 Gebiedsbescherming

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied te Ede ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied (De Veluwe) ligt op een afstand van 1600 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de aard van de ontwikkelingen, de afwezigheid van overeenkomstig habitat, de barrièrewerking van het tussenliggende gebied en het ontbreken van directe of indirecte verbanden zijn geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden niet te verwachten.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied te Ede ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbijzijnde natuurgebied dat is aangewezen als onderdeel van de EHS ligt op een afstand van 1600 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de aard van de ontwikkelingen, de afstand tot de EHS en de barrièrewerking van het tussenliggende gebied zijn geen negatieve effecten te verwachten op kernkwaliteiten van de EHS.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

Vaatplanten

De gemeente Ede heeft voorafgaand aan het verkennende onderzoek aangegeven dat mogelijk beschermde planten groeien binnen het plangebied. Daarom is een uitgebreidere inventarisatie uitgevoerd dan normaliter in het kader van een verkennend onderzoek gebeurd. Tijdens deze inventarisatie zijn de 51 plantensoorten aangetroffen. Deze soorten staan vermeld in tabel 1.

Tabel 1: Lijst van aangetroffen soorten in het plangebied in Ede (globaal 172.8 – 448.1, 3 juni 2010). In de derde kolom staat aangegeven of de soort beschermd is. Nee, betekent dat de soort niet vermeld is op een van de tabellen van de Flora- en faunawet. Als een soort hier wel op vermeld is, dan staat de tabel aangegeven. De lijst is alfabetisch gerangschikt en dus niet op taxonomische samenhang.

Naam	Wetenschappelijke naam	Beschermd?
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	nee
Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	nee
Avondkoekoeksbloem	<i>Silene latifolia subsp. alba</i>	nee
Beekpunge	<i>Veronica beccabunga</i>	nee
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	nee
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	nee
Dagkoekoeksbloem	<i>Silene dioica</i>	nee
Echte koekoeksbloem	<i>Silene flos-cuculi</i>	nee
Fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	nee
Gestreepte witbol	<i>Holcus lanatus</i>	nee
Gewone berenklauw	<i>Heracleum sphondylium</i>	nee
Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>	nee
Gewone brunel	<i>Prunella vulgaris</i>	nee
Gewone ereprijs	<i>Veronica chamaedrys</i>	nee
Gewone ossentong	<i>Anchusa officinalis</i>	nee
Grote klit	<i>Arctium lappa</i>	nee
Grote lisdodde	<i>Typha latifolia</i>	nee
Grote teunisbloem	<i>Oenothera glazioviana</i>	nee
Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>	nee
Heermoes	<i>Equisetum arvense</i>	nee
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	nee
Jakobskruid s.l.	<i>Jacobaea vulgaris</i>	nee
Kale jonker	<i>Cirsium palustre</i>	nee
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>	nee
Kleine brandnetel	<i>Urtica urens</i>	nee
Kleine klaver	<i>Trifolium dubium</i>	nee
Kleine ratelaar	<i>Rhinanthus minor</i>	nee

Klimopereprijs	<i>Veronica hederifolia</i>	nee
Knoopkruid	<i>Centaurea jacea s.l.</i>	nee
Koninginnekruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>	nee
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>	nee
Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>	nee
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>	nee
Luzerne	<i>Medicago sativa</i>	nee
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	nee
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	nee
Riet	<i>Phragmites australis</i>	nee
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis subsp. praetermissa var. praetermissa</i>	tabel 2, Flora- en faunawet
Rode klaver	<i>Trifolium pratense</i>	nee
Schapenzuring	<i>Rumex acetosella</i>	nee
Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>	nee
Stinkende gouwe	<i>Chelidonium majus</i>	nee
Vaste lupine	<i>Lupinus polyphyllus</i>	nee
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>	tabel 2, Flora- en faunawet
Veldzuring	<i>Rumex acetosa</i>	nee
Vertakte leeuwentand	<i>Leontodon autumnalis</i>	nee
Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>	nee
Wilgenroosje	<i>Chamerion angustifolium</i>	nee
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	nee
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	nee
Zwarte toorts	<i>Verbascum nigrum</i>	nee

Een groot deel van de in bovenstaande tabel genoemde soorten zijn indicatief voor wegbermen en andere verstoorde habitats. Ook zijn plantensoorten gevonden die indicatief zijn voor meer bijzondere omstandigheden. Zo is een groot aantal Kleine ratelaars gevonden, een soort van droge, matig voedselrijke omgevingen.

Tijdens de inventarisatie is een tiental Rietorchissen aangetroffen (Figuur 3). Deze soort is vermeld op tabel 2 van de Flora- en faunawet en daardoor beschermd. Op dezelfde oever zijn vrij grote hoeveelheden Veldsalie aangetroffen. Ook deze soort staat ook op tabel 2 van de Flora- en faunawet en is ook beschermd. Veldsalie wordt echter ook toegepast in zaaimengsels voor wegbermen. Als het gezaaide exemplaren betreft, dan vervalt de beschermde status.

Voor beide beschermde plantensoorten geldt dat ze zijn aangetroffen op de oostelijke oever van de watergang in het plangebied. Deze oever wordt niet aangetast en daardoor worden dus ook geen groeiplaatsen van deze soorten aangetast. Negatieve effecten zijn niet te verwachten.

Figuur 3: Rietorchis aangetroffen op de oostelijke oever van de het plangebied. Links: groeiwijze zonder bloeivorm. Rechts: groeiwijze met bloeivorm.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europaeus*), Bosspitsmuis (*Sorex spec.*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Mol (*Talpa europaea*), Vos (*Vulpes vulpes*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Wezel (*Mustela nivalis*), Bunzing (*Mustela putorius*), Ree (*Capreolus capreolus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*), Aardmuis (*Microtus agrestis*), Veldmuis (*Microtus arvalis*), Dwergmuis (*Microtus minutus*), Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), Haas (*Lepus europaeus*) en Konijn (*Oryctolagus cuniculus*). Daarnaast komen enkele meer strikt beschermde soorten voor zoals Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), Steenmarter (*Martes foina*), Boommarter (*Martes martes*) en Das (*Meles meles*) voor.

Algemeen voorkomende soorten

Het plangebied biedt vaste rust- en verblijfsplaatsen voor algemeen voorkomende soorten als Egel (*E. europeus*), Huisspitsmuis (*C. russula*), Mol (*T. europea*) en kleine marterachtigen. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfsplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Eekhoorn

Gezien de afwezigheid van voldoende naaldbomen, eiken en/of beuken (voedselbomen) en de aard van het omliggende gebied (vrij drukke wegen, bebouwde kom) is het onwaarschijnlijk dat de eekhoorn in het plangebied voorkomt. Negatieve effecten zijn uitgesloten

Steenmarter

De strikt beschermde steenmarter komt volgens verspreidingsgegevens ook voor in de omgeving van het plangebied. De steenmarter is een soort die voorkomt in of nabij grote steden, dorpen en boerenerven, en lijkt zich aan de menselijke bebouwing te hebben aangepast. Binnen het plangebied bevindt zich geen bebouwing of andere mogelijk schuilplaatsen voor deze dieren. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfsplaatsen van steenmarters zijn uitgesloten.

Boommarter

De boommarter komt hoofdzakelijk in bebost gebied met een voorkeur voor naaldbos of gemengd bos voor; soms ook in meer open terrein, mits voldoende bosjes en lijnvormige elementen als heggen en houtwallen aanwezig zijn. Het is een erg schuwe soort. Op basis van de openheid van het plangebied, de binnenstedelijke ligging en hoge verstoringsgraad is het voorkomen van de boommarter uit te sluiten binnen het plangebied.

Das

Dassen zijn gemeld uit de omgeving van het plangebied. Het is echter onwaarschijnlijk dat de dieren het plangebied gebruiken als leefgebied. Daarvoor is de verstoringsgraad veel te hoog. Bovendien minimaliseren de omliggende wegen de kansen voor kolonisatie. Er zijn ook geen sporen aangetroffen die kunnen wijzen op de aanwezigheid van dassen. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van dassen zijn op voorhand uitgesloten.

Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Limpens *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied Franjestaart (*Myotis nattereri*), Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), Meervleermuis (*Myotis dasycneme*), Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), Laatzvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatzvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten en spleten en achter loshangende schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten vleermuizen

In het plangebied bevindt zich geen bebouwing. Daardoor is het uitgesloten dat gebouwbewonende soorten vleermuizen vaste rust- of verblijfplaatsen hebben in het plangebied. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen zijn op voorhand uit te sluiten.

Boombewonende soorten vleermuizen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. Op de westelijk oevers staat een bomenrij waarvan enkele bomen van voldoende omvang zijn om vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten te herbergen. Toch is het niet waarschijnlijk dat vleermuizen gebruik maken van deze bomen als schuilplaats omdat de bomenrij geïsoleerd ligt. Afstanden van 15 meter worden door vleermuizen ervaren als barrières in dagelijkse vliegroutes. Daarnaast zijn de bomen dichtbegroeid met bladeren en is de stam of

dikke takken niet goed bereikbaar. Nog een aanwijzing dat de bomen niet in gebruik zijn is het feit dat de bomen in relatief open gebied staan waardoor de wind hard langs de bomen kan waaien. Dit heeft een negatief effect op de vestigingskansen voor vleermuizen. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen zijn niet te verwachten.

Vliegroutes

Soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foeragegebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. De bomenrij op de oostelijke oever is duidelijk een lijnvormig element in het plangebied. Door de afstand tot de bomenrij (> 15 meter), de vrije ligging met harde wind en de aanwezigheid van makkelijker bereikbare lijnvormige elementen is het onwaarschijnlijk dat bomenrij in gebruik is als vliegroute. Negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste vliegroutes zijn niet te verwachten.

Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het plangebied met struweel en bomen is geschikt als broedgelegenheid voor veel vogels.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn de volgende soorten aangetroffen: Merel (*Turdus merula*), Koolmees (*Parus major*), Waterhoen (*Gallinula chloropus*), Meerkoet (*Fulica atra*), Wilde Eend (*Anas platyrhynchos*), Parkeend (*Anas platyrhynchos forma domesticus*) en Houtduif (*Columba palumbus*),

Geen van deze aangetroffen soorten is jaarrond beschermd. Wel is de Gierzwaluw (*Apus apus*) boven het plangebied gezien. Deze beschermde soort heeft geen vaste rust- of verblijfplaatsen binnen het plangebied. Het betreft waarschijnlijk doortrekkende dieren omdat ze enorme afstanden kunnen afleggen tijdens het foerageren (tot vele tientallen tot honderden kilometers).

Verder zijn geen sporen of nesten aangetroffen van jaarrond beschermde soorten. Negatieve effecten op jaarrond beschermde soorten worden niet verwacht.

Amfibieën

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën voor zoals Bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*), Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*) en de meer strikt beschermde soorten Heikikker (*Rana arvalis*), Meerkikker (*Rana ridibunda*), Poelkikker (*Rana lessonae*) en Rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Algemene soorten

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*R. temporaria*) en Gewone pad (*B. bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Beschermde soorten

Het plangebied bevat een relatief ondiepe watergang met rijke oevervegetatie en betreft dus niet de habitat voor Meerkikker of Rugstreeppad. De omgeving is ongeschikt voor heikikkers waardoor het uitgesloten is dat deze soort voorkomt in het plangebied. Tijdens het verkennende veldbezoek is de Poelkikker aangetroffen (zie figuur 4). Deze soort staat vermeld op tabel 3 van de Flora- en faunawet en is dus strikt beschermd.

Figuur 4: Poelkikker aangetroffen in het plangebied. De gele kop en de witte kwaakblazen zijn kenmerkend. Het dier is gevangen en ook nog op andere kenmerken als poelkikker gedetermineerd.

Reptielen

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorde biotopen. Soorten als ringslang (*Natrix natrix*) en levendbarende

hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad. Volgens de verspreidingsgegevens zijn Hazelworm (*Anguis fragilis*), Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), Ringslang (*Natrix natrix*) en Zandhagedis (*Lacerta agilis*) in de omgeving waargenomen.

Voor al deze reptielen is de verstoringsgraad in het plangebied te hoog in verhouding tot de grootte van het plangebied. Bovendien ligt het plangebied ingesloten in zeer reptielonvriendelijk terrein. De aanwezigheid van reptielen is uitgesloten en negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen zijn niet te verwachten.

Vissen

De watergang in het plangebied is in zijn geheel doorzocht op de mogelijke aanwezigheid van beschermde vissoorten. Tijdens deze inventarisatie zijn driedoornige stekelbaarzen (*Gasterosteus aculeatus*) in zeer grote aantallen aangetroffen. Op enkele locaties zijn ook blankvoorns (*Rutilus rutilus*) aangetroffen. Beide soorten komen algemeen voor en zijn niet beschermd. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde vissoorten zijn uit te sluiten.

Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Het plangebied maakt geen deel uit van dergelijke biotopen. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de aanwezige habitats.

2.4 Conclusie

In het plangebied voor de uitbreiding van het parkeerdek voor het Ziekenhuis Gelderse Vallei te Ede (gemeente Ede, provincie Gelderland) zal de westelijke oever en een deel van de watergang verdwijnen ten behoeve van de aanleg van de ontsluitingsweg. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

2.4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Het plangebied te Ede ligt niet in of nabij de EHS of een gebied dat is aangewezen in het kader van de NB-wet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied De Veluwe ligt op een afstand van 1600 meter (hemelsbreed gemeten). Het dichtstbijzijnde natuurgebied dat is aangewezen als onderdeel van de EHS ligt op een afstand van 1600 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de binnenstedelijke ligging, de afwezigheid van verbindingen tussen het plangebied en de genoemde natuurgebieden en de afwezigheid van overeenkomstig habitat zijn negatieve effecten op beschermde gebieden zijn niet te verwachten. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

2.4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren. Door de werkzaamheden kunnen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

Algemene soorten

De meeste van deze soorten zijn beschermd maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Strikt beschermde soorten

Een aantal van de voorkomende soorten staat vermeld op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet en is daarmee strikter beschermd. Voor deze soorten geldt dat bij een aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. De strikt beschermde poelkikker (*R. lessonae*), Rietorchis (*Dactylorhiza majalis subsp. praetermissa var. Praetermissa*) en Veldsalie (*Salvia pratensis*) komen voor in het plangebied. Voor zowel rietorchis als veldsalie geldt dat de ontwikkelingen niet leiden tot aantasting van de groeiplaatsen. Voor de poelkikker geldt dat deze dieren gebruik maken van de flauwe oostelijke oever als leefgebied. De steile westelijke oever is minder aantrekkelijk doordat er minder schuilmogelijkheden zijn. Bij omvorming van de westelijke oever is het niet waarschijnlijk dat vaste rust- of verblijfplaatsen van poelkikkers worden aangetast.

Bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, kunnen broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. Werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of tijdens het broedseizoen, als broedende vogels binnen en in de directe omgeving van het plangebied uitgesloten kunnen worden.

2.4.3 Nader onderzoek

Uit de quickscan blijkt dat vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten niet worden aangetast. Een nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

2.4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- De beschoeiing van de nieuwe weg zou kunnen worden uitgevoerd in schanskorven. Deze vorm van beschoeiing heeft een hogere waarde voor macrofauna in het water en biedt ook schuilplaatsen aan jonge vissen.
- Een andere optie voor de beschoeiing van de weg is om deze geschikt te maken voor oeverwaluwen. Het is niet bekend of dit al eerder is uitgevoerd en of het technisch haalbaar is.
- Het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten.

3 Nader veldonderzoek flora en fauna

De quickscan is reeds uitgebreid met een inventarisatie naar planten. Dit is gedaan op basis van het vermoeden van de aanwezigheid van beschermde soorten planten.

Verder nader onderzoek op het gebied van planten is niet noodzakelijk.

De quickscan heeft ook aangetoond dat poelkikkers gebruik maken van het plangebied. Een nader onderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

Wel dient met de plannen rekening gehouden te worden met een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Deze voorwaarden zijn altijd van toepassing:

1. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren;
2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4 Ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet

Vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied van strikt beschermde soorten (tabel 2 en 3 soorten) worden niet aangetast door de ontwikkelingen binnen het plangebied. Hierdoor is geen noodzaak om voor de plannen een ontheffingsaanvraag ex artikel 75 Flora- en faunawet in te dienen.

5 Oriënterende habitattoets

Een oriënterende habitattoets is niet aan de orde.

Bijlage 1: gegevens Natuurloket

Rapportage voor kilometerhok X:172 / Y:448

Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten		1			1	matig	-	1991-2007
Mossen						slecht		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	4	1		2		slecht	11-25%	1997-2007
Broedvogels			1		1	goed	0%	1996-2007
Watervogels			19			matig	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders					1	goed	0%	1998-2008
Nachtvlinders						matig		1980-2008
Libellen						redelijk		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Bijlage 2: geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay van, C., Wynhoff, I. De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea.-Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C. en Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht

De Nie, H.W. 1997. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing Int BV, Doetinchem.

Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Janssen, J.A.M en Schaminée, H.J., 2004, Europese natuur in Nederland, Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K. en Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Nederlands vereniging voor libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal en Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Spitzen - van der Sluijs, A.M., Zollinger, R. en Creemers, R. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 - 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Van der Meijden, R. 1990. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff.

Websites

www.gelderland.nl, provinciale site met gegevens over de exacte ligging van de Provinciale invulling van de Ecologische Hoofd Structuur (PEHS).

www.minlnv.nl, website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Veel informatie over wetgeving, Natura2000, EHS etc.

www.natuurloket.nl, gevalideerde gegevens van alle PGO's per kilometerhok. Tegen betaling ontvangt u de meest gedetailleerde gegevens.

www.ravon.nl, website met informatie over de verspreiding van reptielen, amfibieën en vissen in Nederland

www.sovon.nl, website met uitgebreide informatie over ecologie en verspreiding van vogelsoorten

www.telmee.nl, website met gevalideerde gegevens van alle soorten

www.vzz.nl, website met informatie over ecologie van zoogdieren

www.waarneming.nl, website met deels ongevalideerde gegevens van alle soorten